

OPOWIEDZIANY (106) *part praet pass pf*

opowiedziany (104), **opowiedzion** (1), **opowiedzany** (1); opowiedzany *Calep*; opowiedziany: opowiedzión *SarnStat* (19:1; 605).

opowiedziany (54), **opowiedzian** (49), opowiedziany *a.* opowiedzian (1).

Pierwsze o jasne; opo- (22), *opó-* (1); *opo-* : *opó-* *SarnStat* (19:1; 558); *e jasne; w formach złożonych a jasne, w formach niezłożonych a oraz o pochylone; w formie złożonej N pl m pers opowiedzeni drugie e jasne.*

sg m N opowiedziany (11), *opowiedzián* (15), *opowiedzión* (1); *~ (attrib) opowiedziany* (8); *~ (praed) opowiedzián* (15), *opowiedzión* (1), *opowiedziany* (3) *BudBib, WujNT, SkarKaz*; *-án* : *-ón SarnStat* (8:1). *◇ f N opowiedzianá* (4), *opowiedziána* (4), *opowiedzi(a)n(a)* (1); *~ (attrib) -aná* (1); *~ (praed) -ána* (4) *RejPos* (3), *SkarJedn*, *-aná* (3) *CzechRozm, SarnStat* (2). *◇ G opowiedzianéj* (3), [opowiedziany]; *~ -éj* (1), *-(e)j* (2). *◇ A opowiedzianą* (2). *◇ n N opowiedziáno* (30), *opowiedzian(e)* (6); *~ (attrib) -an(e)* (1); *~ (praed) -áno* (30), *-an(e)* (5); *-an(e) PatKaz II, BibRadz* (2); *-áno* : *-an(e) WujNT* (3:2). *◇ G opowiedzian(e)go* (2). *◇ A opowiedzian(e)* (2). *◇ I opowiedzianym* (1). *◇ pl N m pers opowiedzeni* (2). *subst opowiedziané* (16); *-é* (2), *-(e)* (14). *◇ G opowiedzianych* (4). *◇ A subst opowiedzian(e)* (2).

Składnia dopełnienia sprawcy: opowiedzian(y) przez kogo (27), *od kogo* (9), *z kogo* (2) *SkarŻyw, SkarKaz; przez kogo PatKaz II, LubPs* (2), *Leop* (2), *BibRadz* (3), *RejPosWstaw, CzechEp* (2), *GostGosp, LatHar; od kogo BielKron, BiałKat; przez kogo : od kogo RejPos* (10:4), *CzechRozm* (1:1), *SarnStat* (3:2).

Sł stp s.v. opowiedzieć, Cn, Linde brak.

1. *Oznajmiony, przekazany do wiadomości, zgłoszony; nunciatus, propositus JanStat; dictus Vulg* (38) :

opowiedzian(y) komu (11): *TarDuch A4; Iezus narodzony przez Anioły opowiedzian páłtyrzom. BibRadz Luc 2 arg; Ktoryby Vrzędnik/ Włodarz/ Kmieć/ czynił łobie pożytek potáiemnie/ ku łzkodzie Páńłkiey/ ma to byđz Pánu opowiedziano/ przez Kmieciá ktoregokolwiek. GostGosp 166; WujNT Luc 2 arg, Gal 3/16; Woiewodzie ma byđz Podwoiewodzého niedbałość opowiedziána [Palatino debet deferri ... JanStat 238]. SarnStat 235; Który téz będzie do tych táiemnic przypułczon/ ktoré Káncłérzowi y Podkáncłérzemu królestwá będa opowiedziáne [quae Cancellario ... pandentur JanStat 292]. SarnStat 323, 558, 605; Naprzod nie żáłowáli łię ná łzukánie y pracą dzieciátká im opowiedziánego. SkarKaz 519a. Cf opowiedziany komu od kogo, Ze zdaniem dopełnieniowym.*

opowiedziany komu od kogo [= z polecenia czyjego] (1): *ony pociechy łwoie ktore obiedwie miály przez Anyoły Páńłkie im od Pána opowiedzyáne RejPos 303v.*

Ze zdaniem dopełnieniowym [komu] (1): *Potym téz y to iełt opowiedziane wiernym/ iż tego nie kto inłzy wiecey czynić miał/ wiernym dziatkom Bożym/ iedno ludzie zli CzechRozm 229.*

Wyrażenie: »[czyim] imieniem opowiedziany« (1): *Abowiém przekłádánié y zwłóka Roków [...] ináčey niech nie będzie: iedno opowiedzeniém práwdziwéy niemocy: á oń [!]/ którego imieniem była opowiedziána [cuius nomine proposita extitit JanStat 481]/ przyśięze łámotrzeć SarnStat 769.*

a. *Podany do wiadomości publicznej, obwieszczony urzędowo; ogłoszony, rozgłoszony; (ad)nunciatus PolAnt, Vulg; denuntiatus (solemniter) Calep, JanStat; manifestus PolAnt; promulgatus solenni ritu et more Calep (25) : Diar 58; BibRadz 1.Petr 1/12; RejPos 301; á ten Luterfki Chryftus to wizytko pfluie/ co iedno pierwzy z Rzymu opowiedziány poftánowił. SkarŻyw 520; CzechEp 175; Calep 526b; áby [...] nie niewádzac temu/ iż tákowe Liŧy Séymowé wynidą/ álbo Séym Wálny będzie opowiedzian [non obstantibus literis huiusmodi et Conventus generalis publicatione JanStat 455]: przedsię łady Ziemiłkié wżędy były ładzoné SarnStat 718, 756, 825.*

opowiedzian(y) komu (6): BudBib Esth 3/14; SkarJedn 27; CzechEp 155; Gdyż tedy to zoftawa że niektorzy wchodzą do niego [do odpoczynienia Boga]/ á ci ktorým [odpoczynienie] pierwey opowiedziano było [quibus prioribus adnuntiatum est; ktorým napierwey to zwiáltowano á rzeczono było Leop]/ nie weźli dla niedowiárftwá WujNT Hebr 4/6; iáko pokóy w Národzeniu Odkupiciéł Pána náłzého Iezu Kryftá ludzióm dobréy woléy przez Anyoły opowiedziány [quam pax ... hominibus bonae voluntatis denuntiata per Angelos JanStat 863] SarnStat 1086 [idem] 4.

opowiedzian przez co [= czym] (3): A iefliby tákowy mężobóycá [...] vciékł/ [...] niech będzie bezecnym/ przez iáwné obwołánié Woźnych opowiedzian [infamis ... pronuntietur per ministeriales proclamationibus mediantibus publicandus JanStat 607]. SarnStat 933, 605, 691.

opowiedziany czym (1): iż tákowé rzeczy łą przyrodzoným y Bołkim práwem y dekrétem Stolicy Apoftolłkiéy iáko okrutné y nieŧpráwiedliwé opowiedziáne [... iure ... decreto ... execrantes JanStat 902] SarnStat 1118.

opowiedzian w czym (1): iż to wżytko w nowým Teftámencie przez Apoftoły miáło być obwołano y opowiedziano. LubPs X4.

opowiedzian jakim (2): A iefliby tákowy mężobóycá [...] vciékł/ [...] niech będzie bezecnym przez Woźnych iáwné obwołánié opowiedzión [infamis ... pronuntietur ... proclamationibus mediantibus publicandus; ... opowiedzian JanStat 607]. SarnStat 605, 933.

opowiedziany jako jaki (1): SarnStat 1118 cf opowiedziany czym.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): przez łędziégo łkazaníé pozwány ma bydź łkazan/ y opowiedzian/ że odpadł [et pronuntietur cecidisse JanStat 632]. SarnStat 691.

cum inf [zawsze: być jaki] (2): iż iáko vporny y łprzećiwiájący łie práwu koronnému poŧpolitému/ z króleŧtwá y z pańŧtwá iemu podległych był wywołán/ y wywołány bydź opowiedzian [debebit ... banniri et proscriptum pronuntiare JanStat 672]. SarnStat 832, 29.

Wyrażenia: »w imię [czyje], imieniem [czyim] opowiedzian(y)« (1:1): Trzeba było tego áby Chryftus vciérpiál y zmartwych wftál/ żeby w imię iego pokutá opowiedzianá byłá ná odpufzczenie grzechow wżytkim narodom. SkarJedn 27; CzechEp 155.

»na wszytki strony opowiedziany« (1): nie naydzyełz nic iedno ŧtrách/ grozę/ á frogą pomŧte/ ná wżytki ŧtrony przez Moizéłza obwołaná/ y opowiedzianą RejPos 174v.

Szeregi: »obwołany i opowiedziany« (2): LubPs X4; RejPos 174v; áby po wżytkich kráinách był obwołány ten wyrok/ y opowiedziány [ut poneretur lex ... manifesta] wżytkim narodom BudBib Esth 3/14.

»obran i opowiedzian« (2): áby [...] nowy Król obran był y opowiedzian [ut ... *novus rex eligatur et denuntietur JanStat* 11]. *SarnStat* 66, 14.

[»otworzony i opowiedziany«: Niebezpieczeństwa R.P. naszy z różnych stron obawiać się potrzeba, dobrze baczemy, wszakże z [s] otworzony i opowiedziany nieprzyjaźni niskąd jeszcze nie wiemy. *AktaSejmikPozn 1600/220.*]

2. *Zapowiedziany, przepowiedziany; obiecany; praedictus PolAnt, Vulg; dictus Vulg; praeannuntiatu PolAnt (50)* : áby się ziściło co było opowiedziano przez proroká [quod dictum erat per prophetam; co iest rzeczono ... *WujNT*] *Leop Matth* 13/35, *2v; Abowiem iáko was podkáią rzeczy wyższej opowiedziáne/ ták ie podka prágnienie y dręczenie ktore im iest zgotowáne. *BibRadz 4.Esdr* 8/57, *Gen* 15 arg, *4.Esdr* 9/1, *Hebr* 2/3; *BielKron* 265v; Mniesy się zda nie podobnego co bywa przed tym opowiedziano. *RejPos* 271 marg, 118v, 258v, 259v, 260; *BiałKat* 351; *RejPosWstaw* [143³]v; *BudBib 4.Esdr* 8/57, 9/1; *BudNT 2.Cor* 9/5; *CzechRozm* 188; *CzechEp* 153, 409; *LatHar* 234; *WujNT* 392, *Zzzzzv*; wiele cudow przy iego [ś. *Jana*] się narodzeniu stáło: iż z niebá opowiedziány/ v ołtarzá przy ofierze *SkarKaz* 419b.

opowiedzian(y) komu (13): Zydowie będąc w niewoli wyznawáią grzechy swoie/ że dla nich przypádo ná nie wśyftko złe/ co im było opowiedziano przez proroki *Leop Bar* 2 arg; wiedz pewnie żeć weźmie zapláthę swoię: ták iáko mu to frodze ná wielu mieyscach iest opowiedziano. *RejPos* 184v, 17, 102v, 158v, 180v, 195v (11). Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedzian komu*.

opowiedzian na kogo (1): á kthoby nie słuchał onych świętych słow iego/ ták iuz byłá opowiedzianá frogá pomtá ná tákiego káždego. *RejPos* 121v.

opowiedziany przez co (1): ktore [wojny] niemogá być śpráwiedliwe/ ieliby wprzod niebyły przyftoynie przez vpominánie się swego opowiedziáne [nisi rebus repetitis legitime indicantur]. *ModrzBaz* 136.

opowiedzian czym (1): Gdyż im tho było z dawná obiecáno á záflubiono/ [...] y wiele obietnicámi á obwołaniem Prorokow y Pátriárchów świętych opowiedziano *RejPos* 195v.

opowiedzian(y) o kim, o czym (6): mamy się mu przypátrowác z włáfnych dziwów iego/ [...] ktore o nim z dawná opowiedziáne przez Proroki były *RejPos* 11, 17, 270v; Iż się synowi człowiecze^{mv} skończyć miało wśyftko co o nim przez Proroki opowiedziano było. *CzechEp* 295, 154. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedzian o kim, o czym*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: co (2), to (1); iż (6), że (1)] (7): *BibRadz I* 428d marg; *RejPos* 11v, 12; iż się to w nim wykonać miało/ y koniec swoy wziąć/ co było przez Proroká Ezá: 53. opowiedziano. iż miał być zá iednego złoŃniká poczytány. *CzechRozm* 237v; Haeretycy że też mieli być czáłow náłzych iest opowiedziano. *WujNT* Yyyyy4.

~ *opowiedzian komu (1)*: Iákoż to ielcže w teyże to społeczeńści Troyce święthey Moizełzowi opowiedziano było/ iż się miał okazać Prorok ná ten świat *RejPos* 121v.

opowiedzian o kim, o czym (1): Pokázuie im z piłmá/ nie tylko to co o nim słamym/ ále y to co o kościele iego opowiedziano było: iż się miał począć od Ieruzálem/ y miał się rozszerzyć y roznieść po wśyftkich kráinách *WujNT* 297. ~

W połączeniach szeregowych (2): co nam [...] o tym to Pánu náfzym z dawná iefť opowiedzyano/ z dawná w tháiemnicach Boftwá Troyce s. ípráwiono á poftánowiono. *RejPos* 270v, 195v.

W charakterystycznych połączeniach: opowiedziany dawno (2), dawno przedtym, drzewiej, istotnie, mianowicie, napirwej, przedtym (3), srodze, wyższej (2), z dawna (6).

Wyrażenia: »pod figurą [kogo] opowiedzian« (1): iáko pímo powieda o złościwym człowieku/ iż przyodzyanie iego będzie czerw/ [...] A to káfdemu táfkiemu pod figurą onego nędznego bogaczá íftotnie opowiedzyano iefť *RejPos* 264.

»opowiedzian(y) przez usta [czyje], usty [czyimi]« [szyk 1:1] (1:1): A nie trzeba iuż wiefćzych á mocnieyfćzych przywileiow iedno ty ktoreć iuż fáf opowiedzyáne przez wftá Páná tego/ [...] iż iuż fáfzon nie będziefz/ iż iuż nie vmrzefz *RejPos* 196v, 195v.

Szeregi: »objawion i opowiedzian« (1): iáko to z dawná o tym fwiétym Kfiáfżęciu nam od Bogá Oycá obiáfwiono y opowiedzyano byfo/ á iż iuż to iefť *RejPos* 17.

»opowiedziany i obwoáfny« (2): iż táfka ípráwá á tháfka myfl miáfá káfdemu przekażáf ná potym/ y do fwiátá tego/ y do onych god wiecznych fwiétwego kroleftwá iego/ przezeń opowiedzyánych y wfzytkiemu fwiátu obwoáfnych *RejPos* 224, 209v.

»przejrzán i opowiedzian« (1): Ian s. ktory byf z dawná przez Proroki przeyrzán y opowiedzian/ iż fie miáf zyáfwić pirwey á vprzedzić Páná náfżego *RejPos* 11v.

»opowiedziany i zgotowany« [szyk 1:1] (2): A toć iefť tá wieczerza wdzięczna Páná twoiego/ tobie od niego opowiedzyána y zgotowána. *RejPos* 158v, 102v.

3. Przedstawiony, wytłumaczony, objaśniony, opisany słowami; declaratus *JanStat* (16) :

opowiedziany komu (11): á fłow błogofłáwieńftwá przyyáf nie chcieli/ ktore im przez Apofťoły fwięte opowiedzyáne były. *LubPs* Z; Ale wnet fáfcná á krociuchna iefťh náuká Duchá s. káfdemu iáfwnie opowiedzyaná przez Dawidá s. iż ferce fkrufzone á wniżone iefť záfwdy ná wielkiey pieczy y Páná. *RejPos* 228v, 117, 264, 293v, 316, 350v; *BiałKat* 13 marg; *CzechRozm* 228v; *SarnStat* 556. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedzian komu.*

opowiedzian ku czemu [= na temat czego] (1): że ku wierze mey w iednego Bogá/ y Iezufá Chrifťufá/ dofyc mi iefť od ciebie opowiedziano: y ná tym ia przeftawam. *CzechRozm* 224v.

opowiedziany przed kim (1): będą powinni ípráfwiédliwoć dobrá z niego [z *występku*] wczynić/ wedle przyczyny załugi przed niemi opowiedziánéy [*coram eis introductae JanStat* 895] przez onę ofobę zbiegfá *SarnStat* 1112.

Ze zdaniem dopełnieniowym (2): Przetoż to iefť iáfniey opowiedziano/ oco wiefćze niefnałki vroć miáfły *SkarJedn* 9.

~ *opowiedzian komu (1): RejPos* 17v cf »oznajmion i opowiedzian«. ~

W charakterystycznych połączeniach: opowiedziany jaśnie(j) (3), jawnie (3).

Wyrażenia: »nie w figurze, ale jawnie opowiedziany« (1): to prorocztwo fymeonouo bylo nye w fygurze ktorey ale yawnye przełz anyola opouyedzyane *PatKaz II* 62.

»listem opowiedziany« (1): kťórzy obráni od wfzyfćkich wobec będą/ á nam otworzyfćym listem będą opowiedzeni [*patentibus literis illorum declarati JanStat* 485]. *SarnStat* 556.

»w osobie [czyjej] opowiedzian« (1): *RejPos* 316 cf »znać dan i opowiedzian«.

»w świętych słowech, w piśmie świętych, w słowie bożym opowiedziany« [szyk 2:1] (1:1:1): *RejPos* 293v cf »ukazany a opowiedziany«, *RejPos* 294v cf »zostawiony a opowiedziany«; *CzechRozm* 228v cf »opisany i opowiedziany«.

Szeregi: »opowiedziany i doznany« (1): niechcieć przyiąć opowiedziány y doznány prawdy/ ięft grzech śmiertelny *WujNT* 43.

»opisany i opowiedziany« (1): korać [*wiadomość woli bożej*] też dofyć znacznie y doftátecznie w łowie Bożym ięft opifána y opowiedziána. *CzechRozm* 228v.

»oznajmion i opowiedzian« (1): wiernym Pánłkim iáwnie á iáwnie to ięft oznaymiono y opowiedziano/ iáko ię [*Chrystus*] zyáwić miał *RejPos* 17v.

»sprawiony a opowiedziany« (1): Abyś ię też ty w żadne obłędliwe pífmá áni rády nie wdawał/ iedno w ty ktore tobie łá iáwnie á iáwnie przez Ducha s. ípráwione á opowiedziáne *RejPos* 117.

»ukazany a opowiedziany« (1): tymi drogámi á tymi gościńcy/ ktore nam łá vkazáne á opowiedziáne w świętych łowiech/ ípráwach/ y w náukach Pána tego. *RejPos* 293v.

»znać dan i opowiedzian« (1): co ięft tym świętym ludziom w ołobie wiernych wśzythkich iáwnie znać dano y opowiedziano. *RejPos* 316.

»zostawiony a opowiedziany« (1): iákie błogóśławieństwá [...] wśzędy á wśzędy w písmiech świętych/ łá zoftáwione á opowiedziány iemu [*każdemu wiernemu*]. *RejPos* 294v.

4. *Nakazany; indictus Mącz* (2) : *Mącz* 87c; iáko łamże to wípomina [...] Chryzołtom [...] opowiedziáne być te pofty przez Zácháryałzá Proroká *LatHar* 124.

Synonimy: 1. *oznajmiony, rzeczony*; a. *obwieszczony, ogłoszony, rozgłoszony*; 2. *przepowiedziany, przerzeczony, rzeczony, zapowiedziany*; 3. *objaśniony, opisany, wytłumaczony*; 4. *nakazany*.

Cf **NIEOPOWIEDZIANY, OPOWIEDZIEĆ**